— Пилипе! — весело кричить Наталка, спершись на ворота і поглядаючи на темні вікна хати.— А йди-но сюди!

Йти чи не йти, роздумує Пилип, сидячи на лежанці. Вставати з теплого йому не хочеться, не хочеться виходити на ту драглисту відлигу. А може, Наталка й справді щось путнє скаже?..

— Чого тобі? — вийшовши на поріг, питає аж наче невдо-волено. Він — довговидий, тонкогубий, з білим лицем. Хоча й височенький, але в плечах вузький, та й груди запалі. Чоло чисте, опукле, поблискує якоюсь прихованою думкою.

— Журавлі прилетіли! — майже йому в лице кричить Наталка, й очі її іскряться хмелем радості, кущасті брови задерикувато ворушаться, наче їх вітерець поскубує.

— Ну й що? — спокійно запитує Пилип і переводить зір на село: на голі, обвислі стріхи, на почорнілі верби в березі та на темно-зеленкувату, заюшену розталим снігом дорогу, по якій без шереху не так біжать, як пливуть сани.

— Журавлі прилетіли! — знову кричить йому в лице весела Наталка, пострілюючи колючими жаринками зіниць.— Поспускалися біля лісу на став, а на ставу крига!

— Не розтанула...— згодився Пилип.— Весна припізнилась.

— Вона б не припізнилась, якби знову сніг не випав! — знову сердито сказала Наталка.— Ато понасипало стільки! Й коли — у квітні!.. Журавлі прилетіли, посідали на лід, б'ють дзьобами, але хіба попробивають? Біда! Це ж вони позамерзають!

— Та чого вони позамерзають? — заперечив Пилип, але,подумавши, зразу згодився: — Ай справді можуть позамерзати.

— Ходімо подивимось на них... Може, якого й урятуємо,— каже дівчинка і з запитливим благанням зазирає йому в обличчя: згодиться чи ні.

Це ж до лісу треба йти, розмірковує Пилип. Уроки приготував, сьогодні неділя. Гм... Йти чи не йти? Мати на базар подалась, наказувала вдома сидіти, але хіба хата кудись подінеться без нього? А журавлі... Ні, треба йти. Озує батькові чоботи — вони цілі, з високими халявами, снігу не набере. А хату — на замок! Нічого з нею не станеться, не вкрадуть...

І ось вони вже йдуть. На городах сніги почорніли, ніздрюватими стали. А в сліди зразу ж вода набігає. В березі замети, тут уже не розженешся, щоб побігти, тут по горбкуватому треба вибирати дорогу. Якби не небо низьке, якби не хмари повстяні, а сонце на день-другий зблиснуло, то воно б зразу повесніло. Лози свіжі такі, наче аж не зелені, а золоті. А грабчаки — диви які сердиті, ніби з самої чорної землі виліплені. Проте й на них брунькується гілля, тугенькі горошинки набучавіли. Рогіз сухий стирчить із льоду, а біля нього — наметено білі шзпки. Вже ніхто через став не ходить, не їздить — страшно.

Пилип мовчить — йому трохи ніяково, що йде з Наталкою. Краще було не згоджуватись, але тепер не вернеш назад. Із Наталкою він не товаришує, навіть у її бік не дивиться в класі, зате вже вона липне до нього, як до рідного брата. А який він їй брат? Ото й тільки, що живуть на одному кутку.

Стали через яр борсатись, а там не пройдеш: натекло вниз таловиці, можна з головою гулькнути. Поки обходили, щоб верхом добратись, то Наталка води набрала. Зупинились, повиливали, а онучі викрутили.

Ступили в ліс нарешті. Ялинки в зелених кожушках начебто пішли їм назустріч, залоскотало хвоєю. А берези — білі такі, чисті, кора їхня світиться, віття погойдується, наче коси. І котики вже є на березах — пухнасті, ласкаві. Й на вільсі котики.

— Давай перегукуватись! — крикнула Наталка і гайнула вперед. Швидко сховалась за згірком поміж стовбурами.

Пилип зостався сам. Дивне почуття оволоділо — наче нікого з ним і не було, наче ліс приглядається до нього, як до чужого. Щось привітне помітив тільки в беріз та в зеленій усмішці хвої, а вільхи й граби недовірливо супились.

І тут покотилося, спалахнуло знайоме й тепле:

— Пилипе!

Він аж усміхнувся на той окрик. І відповів на всі груди:

— Наталко, йди їсти галушки! А вона йому:

— Пилип до свиней прилип!

"І видумає ж таке",— знову подумки всміхнувся хлопець. І крикнув:

— Наталко, сонце сховалось, бо тебе, замурзаної, злякалось!

Крик вгас, і запала тиша. Далі від нього тікає, чи що? А може, роздумує, що дотепного відповісти? Справді роздумувала, бо покотилось:

— Пилипе, тебе знайшли на липі!

— Наталко, тебе знайшли в опалці!

— Пилипе, на гармошці не ripай!

— Наталко, ти жовторота галка!

— Пилип сидів на печі, їв пшеничні калачі!

— А Наталка на печі їла черстві калачі!

І хутенько побіг уперед. Вона ще щось крикнула, але він не відповів, щоб не виказувати себе. Ховався за деревами й обходив те місце, де вона сховалася, збоку. Ген вона пригнулася за кущем. Зайшов іззаду, чимдалі — ступав обережніше. Проте вона таки почула його ходу. Озирнулась переполошено, в очах завмер ляк, потім ляк змінився глузливим усміхом, вона кинулась тікати.

— Тебе знайшли на липі!.. Тебе знайшли на липі! — оглядаючись і переводячи подих, кричала й бігла далі.

Веселий гнів переповнив Пилипа. Наддав ходи, догнав дівчинку, схопив за плечі й повернув обличчям до себе. Хотів штовхнути, навіть ударити, проте побачив її розширені, переповнені довірливо-теплим полум'ям очі, й стримався. Наталка раптово посерйознішала, поправила хустку. І одвернулась, щоб Пилип не побачив, як вона зашарілась.

Далі йшли мовчки,— вона трохи попереду, не озираючись, а він позаду. Намагався не дивитись на її тоненьку постать, пробував щось насвистувати, але марно-, свист зривався, перетворюючись на шипіння. Спустилися вниз, на розлогий луг, який навесні заростав рівною густою травою, а влітку покривався стіжками скошеного сіна. Ліс одступав од лугу, а там, попереду, біліла скатертина замерзлого ставу.

— Де ж ті журавлі? — сердито запитав Пилип і зупинився.

— Звідси, мабуть, не видно,— мовила дівчинка, також зупиняючись і охоплюючи зором той білий примарний простір, що відкривався перед ними, аж ген-ген далеко підперезаний чорним поясом застиглого лісу.— Давай перейдемо через луг, аж на льоду мають бути.

Слухняно пішов за нею. Поступово в душі йому розвиднілось, гнів на Наталку прочахнув.

— А хто тобі казав про журавлів? Чи, може, сама бачила? Наталка відчула переміну в його настрої і відповіла скоромовкою:

— А їхав мимо нас дядько Танас на санях, то казав, що на свої очі бачив, як вони курликали й курликали над лісом, потім сідали на кригу, злітали вгору й знову сідали. А ще казав, що не всі могли злетіти, бо, мабуть, лапи повідморожували. Пробіжать трохи — й падають на крила. Хочуть зірватись — і не годні.

— Та ти ж знаєш дядька Танаса. Коли не брехне, тс. й не дихне.

— Авжеж, не дихне, але чого б це він мав обманювати мою матір? Казав матері, а я й почула.

— Того дядька Танаса всі знають, бо в нього сім п'ятниць на тиждень, і він жне там, де не сіє.

— Авжеж, усі знають,— охоче згоджувалась Наталка.

На узвишші посеред лугу стояла стара висока ялина. Вони підходили ближче — і ялина збільшувалась та виростала. Наталка раптом кинулася вперед, добігла до ялини, притулилась до стовбура й крикнула:

— Ялина моя!

— Твоя! — не заперечував Пилип.—Дарую їїтобі на пам'ять... А що вона каже?

— Таке, що я й не втямлю. Сам послухай.

Він приклав вухо до шорсткої кори, проте нічого не почув, окрім рівного та важкуватого шуму верховіття. Хвоя озивалась протяжним, густим шепотом, од неї віяло смолистим, терпким, холодком. Той холодок забивав рот, дихати було легко й солодко. Хлопець підняв шишку з землі:

— І це тобі дарую!

— Який ти щедрий,— відповіла, зашарівшись.

— Бо щедрий! — весело крикнув.

Від ялини вже не пішли, а побігли. Обом було радісно й солодко. Наталка щось виспівувала, щось кричала, щось розказувала і дуже сміялась. Пилип також сміявся, хоч не чув жодного її слова. Кортіло схопити її за руку, щоб так і бігти вперед, але переборов своє бажання.

За заметами навколо кущів лепешки та рогози мали їх чекати журавлі. Мали походжати по кризі і, пробуючи зірватись, мали припадати на крила. Проте на сірих полотнах не видні-лося жодної птиці. Невже полетіли?

— Де ж вони? Хіба полетіли? — поспитав Пилип, вловлюючи, як остигає його збудження.

Наталка також була спантеличена.

— Не могли полетіти,— заперечила.— В них поморожені лапи. Дядько Танас казав...

— А-а, дядько Танас...— буркнув хлопець.

Зрештою, вирішили, що дядько Танас бачив журавлів не тут, а трохи далі, там, де лісова дорога підступає до ставу. Авжеж, бачив журавлів із дороги, їдучи на санях... Сніг глибоко провалювався під ними. Наталка знову промочила ноги, то знову зупинялись, виливали з чобіт воду і викручували онучі. Пилип сумно оглядався навколо, пускав свої очі попасом по хмарах, сподіваючись побачити журавлів, проте ніде не бачив і голосів їхніх не чув.

"Невже полетіли? Невже полетіли? — тільки й тріпотіло в Наталчиній голові — Але хіба з помороженими лапами могли зірватись? От щоб знайти! Бо коли не знайдемо, Пилип думатиме, що я навмисне обдурила його, аби тільки походити з ним, думатиме, що..."

Тут, на закруті, став також був пустельний.

— Може, сліди пошукаємо? — несміливо поспитала Наталка.

— Сліди? — не втямив хлопець.

— Авжеж, сліди їхні. Бо Танас не повинен був обманювати.

— Сім п'ятниць на тиждень...

Проте сліди шукали вдвох. Пройшли вздовж берега в одному напрямку, потім у другому. Не побачили нічого. Тоді Наталка сказала, що журавлі, мабуть, сідали на середині, й рушила далі від берега. Пилип стояв і дивився, як вона йде. Зненацька лід попереду лунко тріснув, той тріск сухо, з погрозливим виляском стрельнув по ставу. Наталка зупинилась, розставила руки, наче хапалася за повітря.

— Падай грудьми на кригу! — холонучи від раптового морозяного ляку, крикнув Пилип.

Але вона не слухалась, так і стояла з розчепіреними руками. Потім обернулась, і хлопець побачив її сполотніле обличчя. Обережно, ніби йшла по розпеченому, ступила один крок, а далі так і завмерла з піднесеною ногою, бо погрозливо-веселе потріскування знову пробігло під кригою. Трохи постояла — і раптом зважилась: побігла так прудко, наче від самої себе тікала.

Повертались назад — і реготали. Наталка — розпашіла, з пелюстками рум'янцю на круглих щоках, поривчаста й наче аж вся тремтяча — казала:

— А ти як крикнеш — на кригу лягай!.. Який ти смішний був тоді!

— Була б ти на себе подивилась!

— Ну, думаю, що буде, то буде — і навтьоки! — Раптом лукаво глянула на хлопця.— — Доганяй!

Він аж зупинився, дивлячись, як вона біжить. Наталка, не почувши за собою погоні, обернулась і почала дражнити:

— Пилипе, тебе знайшли на липі!

Не відповідав, дивився на неї так, наче вперше бачив.

— Пилип сидів на печі, їв пшеничні калачі!

Але й цим його не допекла. Тоді спробувала придумати нове:

— У Пилипа-курогриза голова порожня й лиса!

А він, мабуть, і не думав гніватись. Ішов спокійно, навіть усміхався їй, наче вона й не прозивалась. Тоді Наталка пожур-нішала.

— Чого ти такий, Пилипе? — поспитала.— Журавлі, мабуть, прилетіли й полетіли. Дядько Танас набрехав про відморожені лапи. Там далі, на середині ставу, було багато слідів.

— Авжеж, набрехав... Авжеж, було багато слідів,— мовив хлопець, не спускаючи з неї погляду і відчуваючи, як непереборно кортить узяти її за руку.

— Вони зірвались і полетіли назад. А повернуться тоді, коли потеплішає.

— А може, й не повернуться.

— Е-е, ні, так не буває. Журавлі завжди повертаються на свої старі місця.

Вони таки довгенько блукали, бо вже ледь-ледь почало сутеніти. Сніги наче ще більше набрякли густою водою, потемнішали. Ліс зостався у них за спинами, і чим далі відходили од нього, тим більше супився. А Пилип почувався так, наче в лісі і отам, біля ставу, справді щось знайшов. Не журавлів, яких вони сподівалися врятувати, а щось інше, про що й словом не скажеш. І було йому добре й затишно на душі, і зовсім не лякало, що доведеться перед матір'ю та батьком виправдовуватись за прогайнований день. Чомусь був певен, що з нього й не питатимуть нічого.

Між верболозами зненацька обоє стали. Може, Пилип зупинився тому, що зупинилась Наталка, чи, може, з іншої причини. А вона підвела вгору голову, ніби сподівалася щось розшукати в захмареному небі. І спроквола по її лицю розтікався задумливий, теплий усміх.

— Чуєш? — поспитала майже пошепки, і брови її затремтіли двома веселими кущиками.

— Еге...— видихнув хлопець.

Він і справді чув — такий тужливо-тоскний, такий стомлений і щасливий голос журавлів, що серце раптово забилось прискорено, і йому перехопило подих од незрозумілого, бентежного почуття. Зажмурився, проганяючи з очей мимовільну сльозинку, а коли розклепив повіки, то під самісінькою хмарою зовсім виразно побачив пташиний шпур, який то стискуючись, то розтягуючись летів над їхнім селом, над полем.

— Куди вони летять? — запитала Наталка, і в її голосі прозвучав розпач.— Вони ж позамерзають!

— Хіба вони знали, що знову випав сніг?.. Е-ех!..

І Пилип, приклавши долоні до рота, закричав угору, в небо, де летіли журавлі. Він просив їх вернутись. Але птахи не чули. А якби й почули, то вже не змогли б повернути назад.

— Ходімо,— сказала Наталка, заспокійливо кладучи йому на плече руку, коли журавлиний ключ розтанув над лісом.

Вони розминулись на городах. Коли Пилип наближався до своєї хати, тільки й думав про те, що завтра на уроки не піде, а знову подасться у ліс розшукувати журавлів, бо сніги, крига ще не зійшла, птахи можуть позамерзати.

Мабуть, і до Наталки зайде, щоб удвох рушити, як і сьогодні.